

A. V. Jörgensen:

Kystdefensionen
i
Smaalandefarvandsafsnittet.

5. 12. 1933

4. v. Jørgensen
Kystdefensionen

i

Smaalandsfarvandsafsnittet.

5.12 1933.

Kystdefensionen disponerer i Smaalandsfarvandsafsnittet over: Masnedøfortet, Borgstedbatteriet, den gamle Haarbølle-skanse og et Arcal paa Vejrø.

Masnedøfortet ligger omtrent midt paa Masnedøs syd-vestlige Kyst ca. 50m fra Kysten. Fortet er gravet ned, og samtidig er Terrainet uden for Graven hævet til et Glacis, saa at Kassematbygningens Overkant praktisk talt ligger i Niveau med det omliggende Lands Overflade; som Følge heraf er Fortet kun lidet synlig, saavel fra Land- som fra Søsiden.

Grundridset danner en uregelmæssig Trekant, hvis Sider kaldes Face, Flanke og Strube. Strubegraven bestryges fra Strubekaponieren, der er en Dobbeltkaponiere, armeret med 2 Rev. K. og 4 Mask.Gev. samt forsynet med 2 30 cm Gravprojektører. Face- og Flankegrav bestryges fra Saillantkaponieren, der ligeledes er en Dobbeltkaponiere og armeret som Strubekaponieren. Adgangen til Saillantkaponieren sker gennem en Gang under Gravbunden.

Fra Strubekaponieren kommer man gennem Poternen ind i Fortkernen. Her ligger, ud mod Strubegraven, Befalingsmandskvartererne til venstre, og til højre Mandskabets Spisesal og Sovestuer. Beboelsesforholdene maa siges at være gode, der er Badeværelser, elektrisk Lys og W C.

Gennem et Net af Gange kommer man ud paa Dækket gennem Artillericentralen. Her findes langs Facen det 12 cm's Batteri (4 Stk. 12 cm P K L/45). Kanonerne er adskilte ved Sprængtraverser, og under hver Brisk findes et Forhaandsmagasin til 63 Patroner.

Fortet er endvidere armeret med 2 Stk 12 cm's Haubitx hvis Taarne rager op gennem Dækket, og med Valkyriens to gamle 15 cm's Kanoner, der er anbragte i Kassemat med kun ringe Skydefrihed ind over Storstrømmen. Endelig findes der paa Dækket 3 Rekylgeværstandpladser (á 2 Geværer) samt 2 Podfolksbanketter. Det er forsynet med een 150 cm's og 2 90 cm's Projektører, der

gennem Skater kan bringes i Ildlæ.

Fortets Bygning paabegyndtes i 1913 og var afsluttet i Juli 1915, men det blev dog paa Grund af Verdenskrigen første Gang belagt den 11/8 1914.

Borgstedbatteriet ligger paa den lille Halvø Borgsted ved Grønsund, hvor tidligere Borgen „Nyhus“ laa. Batteriet er i 1917 bygget paa Resten af den gamle Borg, der antages at være anlagt i Begyndelsen af det 13. Aarhundrede og er historisk kendt fra Slaget ved Nyhus 1289, hvor Borgen blev tappert forsvaret mod den norske Flaade og Marsk Stig.

Batteriet er armeret med 2 Stk 12 cm P K L/45 og 6 Rek. Gev. Desuden er der Standplads til to 75 mm P K, men Kanonerne har vi ikke.

Der er ikke elektrisk Lys, men en 90 cm's Projektør faar sin Elektricitet fra en Dynamo, der er koblet til en Penta Motor. Endvidere findes der to Gasprojektører.

Beboelsesforholdene er ret primitive; Batteri og Lejr ligger ca 200 m adskilte.

Masnedøfortets Besætning bestod under Hæren af 235 Mand, og Borgstedbatteriets af 130 Mand. Der er ved at blive udarbejdet nye Beamndingsreglementer for begge Værkerne, i Følge hvilke Besætningerne sikkert vil blive ikke ubetydeligt formindskede.

Værkernes Opgaver.

I Henhold til Kystartilleriets fortrolige Instruks af 14. Juni 1915 er Maj's Opgaver: „at understøtte Flaaden ved Beskyttelsen og Bevogtningen af Smaalandsfarvandene og bidrage til Sikring af vore egne Forbindelser med de Syd for Farvandet liggende Øer“.

Fortets Kampopgaver angives samme Sted at kunne blive følgende:

1) at medvirke til at hindre fjendtlige Fartøjer i fra Sortsø Gab eller fra Smaalandsfarvandet at trænge ind i Storstrømmen.

2) at modvirke fjendtlig Mineudlægning eller andre Spærringsforsøg indenfor Kanonerne's Rækkevidde.

3) at forsvare Minespærringer eller andre Spærringer,

som eventuelt maatte blive udlagt af Eskadren.

4) at støtte Debouchering af danske Torpedofartøjer.
og 5) at modvirke Overgangsforsøg fra Falster til Sjælland (ødelægge Færgelejer, Broer m.m.) samt understøtte egne og bekæmpe fjendtlige Tropper.

Selv om Kystartilleriet saaledes hovedsageligst har angivet Fortets Opgaver som værende maritime, modsiges dette i nogen Grad ved Værkernes Placering. Som det fremgaar af de Cirkler, der viser Kanonernes Rækkevidder og Skudfelter, kan Bo's og Maf's Kanoner netop beskyde hele Farvandet mellem Værkerne og saaledes medvirke til at forhindre en Overgang fra Falster til Sjælland paa et hvilket som helst Punkt. Havde Værkernes Placering udelukkende været dikteret af Hensyn til Løsningen af de sømilitære Opgaver, var de sikkert blevet anbragt længere ude i Farvandet, Borgstedbatteriet paa Haarbølleskansen eller Madses Klint og Masnedøfortet paa Knudshoved, ligesom begge Værkerne var blevet armeret med 15 cm Kanoner.

Som saa meget andet ved Kystdefensionen er ogsaa den fra Hæren overtagne Fægtningsinstruks kommet i Smeltediglen og i de nye Bestemmelser for Maf og Bo vil deres Opgaver sikker blive anderledes definerede, end det her er gjort. Men da den nye Definition jo maa komme til at afhænge af det Samarbejde med Kystflaade og Hær, som vi ved Kystdefensionen er saa ivrige efter at faa i Gang, er det vanskeligt at forme de nye Definitioner, saa længe de nærmere Regler for dette Samarbejde ikke er udarbejdede.

Uddannelsen af Besætningerne til Kystdefensionens Værker foregaar p.t. gennem 3 aarlige Indkaldelser. Først var det Hensigten at lade de nyindkaldte Værnepligtige gennemgaa en alm. Eksercerskole paa Orlogsværftet sammen med Kystflaadens Mandskab for derefter at give dem den artilleristiske Uddannelse paa en 2 Maaneders Artilleriskole. Da imidlertid Omkostningerne ved Eksercerskolen blev belastet Kystflaadens Konto, og da man i øvrigt fra Kystflaaden gjorde gældende, at de hverken kunde afse Plads eller Befalingsmænd, indvilligede Kystdefensionen i selv at overtage Eksercerskolerne, men rigtig nok

med den for Uddannelsen triste Konsekvens, at Artilleriskolen blev afkortet til 5 á 6 Uger.

Ved Sommerindkaldelsen i Aar skulde der uddannes delvis Mobiliseringsbesætning til Maf og Bo. Den 24. Juli mødte 95 værnepligtige, der derefter fra 25/7 - 8/8 gennemgik en Eksercerskole paa Middelgrundsfortet. Af Hensyn til Økonomien holdes Eksercerskolerne for Besætningerne til de udenbys Værker paa et af Søforterne; her har man nemlig i Forvejen baade Befalingsmænd og Stambesætning (Køkkenpersonel, Oppassere etc.). For Fremtiden vil Eksercerskolerne blive noget længere end i Aar, bl.a. skal Udstikningen til de forskellige Poster finde Sted paa Eksercerskolen; i Aar maatte vi af Hensyn til Øvelserne med Eskadren afkorte Skolen. Den 9. Aug. om Morgenen afsejlede Skolen med S/S Argus til Masnedsund. Proviant, Ammunition, Forbrugsgods etc blev transporteret derned dels med Argus og dels med Kystdefensionens Damper Middelgrunden; den sidste skulde vi beholde dernede under hele Belægningen, dels for at slæbe Maal og dels af Hensyn til Forbindelsen mellem Maf og Bo.

Før vi i det hele taget kunde tage fat paa Uddannelsen skulde der udføres ret omfattende Arbejder : Indretning af Artillericentral, hvortil flere af de vigtigste Instrumenter manglede, Etablering af Talerørsforbindelse mellem Artillericentralen og Kanonerne, Anbringelse af Afstandsmaalersokkel, Støbning af Fundament til 3 Pejlstationer, Oprettelse af Telefonforbindelse med P 1 med tilhørende Opstilling af Telefonpæle, Etablering af Radiostation, Opstilling af Signalmast og Tørrestativer (ved Kystartilleriet blev alt Tøj sendt til Vask), store Gravearbejder etc.

Og samtidig hermed skulde Udstikningen af de værnepligtige til de forskellige Bestillinger finde Sted. Da det er af største Betydning at faa de rette Folk til Betjening af de forskellige Ildledelsesapparater, Pejlstationer, Højde- og Sideretning, var der udarbejdet et System af psykotekniske Prøver, som alle de værnepligtige skulde have gennemgaaet. Paa Grund af de mange Arbejder, der skulde udføres, blev der ikke Tid til helt at følge Vejledningen, Prøverne maatte afkortes en Del. Principet viste sig imidlertid at være rigtigt, Udstikningen, der blev foretaget paa Grundlag af de afholdte Prøver, viste

sig i det store og Hele tilfredsstillende.

Ved Kystdefensionen er man jo nødsaget til i ganske overvejende Grad at basere sig paa værnepligtige, saavel Menige som Befalingsmænd. Jeg havde derfor faaet Chefen for Kystdefensionens Tilladelse til at forsøge, hvorvidt det var muligt at ud-danne en værnepligtig Besætning til i Forbindelse med eneklte veluddannede Officerer at løse Fortets Hovedopgave: Beskydning af Maal paa Søen. Hermed var Hovedretningslinien for Uddannelsen givet. For Maf's Vedkommende skulde der arbejdes hen til at skyde den afsluttende Skydning uden andre Befalingsmænd end en Søløjtnant som Leder af Artillericentralen og 4 Elever, hvoraf een Assistent paa A.C., een ved Afstandsmaaler og 2 Gruppekommandører. Der blev under hele Skolen arbejdet med Liv og Lyst, og det var alle Mands Job hver Dag fra Kl. 7 Morgen hele Dagen med 1½ Times Middag og i Regelen Aftenen med. Resultatet - synes jeg selv - var tilfredsstillende. I Betragtning af den korte Uddannelse klarede vi de afsluttende Skydninger rigtig pænt i enhver Henseende; og jeg er efter Belægningen paa Maf blevet en ivrig Tilhænger af Systemet : „Veluddannede Officerer, der kender deres Fort og dets Opgaver fra A til Z og i øvrigt saa fca Befalingsmænd som muligt!“ Den danske værnepligtige er fortræffeligt Materiale, men jeg er overbevist om, at det bedste Resultat naas ved, at man ser Officererne gaa i Spidsen for Arbejdet og ved en saa direkte Paavirkning fra Officer til værnepligtig som mulig. Jeg taler her kun om Kystdefensionen, idet jeg er ganske klar over, at Opgaverne ombord paa mange Maader adskiller sig fra Opgaverne i Land.

.....

Det vilde føre for langt her i Aften at komme ind paa en Beskrivelse af de forskellige ved Kystdefensionen anvendte Ildledelsesapparater og Skydemetoder; det skal jeg overlade til Chefen for Skydeafdelingen i et senere Foredrag. Jeg skal nøjes med løseligt at skitsere de artilleristiske Opgaver, et Kystværk kan blive stillet overfor, samt Teorien for mekaniseret Skydning og Uddannelsen hertil.

Egentlig Artillerikamp med fjendtlige Skibe vil Maf og Bo næppe komme til at udkæmpe. Er Modstanderen et Artilleriskib, vil han eventuelt holde sig udenfor de 12 cm Kanoner's Rækkevidde

og selv om han skulde komme indenfor, er den Skade, de 12 cm's Granater kan forvolde - selv om de udskydes fra Haubitz - af minimal Betydning. Under Beskydning fra Artilleriskib vil der neppe være andet at gøre end at sende Besætningen i Ild og saa, naar Beskydningen er forbi, søge at udbedre Skaden. Paa den anden Side vil fjendtlige lette Søstridskræfter næppe - af Hensyn til egen Saarbarhed - indlade sig i en Artillerikamp med et Fort, dertil er Risikoen alt for stor i Forhold til det, der kan opnaas.

Maf og Bo vil altsaa paa Havet kun komme til at beskyde lette fjendtlige Søstridskræfter, der

1) om Natten eller i usigtbart Vejr - eventuelt dækket af Taage - forsøger Passage,
eller 2) forfølger danske lette Søstridskræfter,
samt eventuelt Minestrygere.

Det beskudte Skib vil saaledes ikke være bundet til nogen bestemt Kurs eller Fart af Hensyn til egen Skydning; saa snart Beskydningen begynder, vil alt blive sat ind paa at undgaa Træfning ved Kurs- og Fartforandringer. Maf's og Bo's Opgaver vil blive Jægerens, og man maa gøre sig klart, at Vildtet er tænkende Væsener.

Skydning fra Fort adskiller sig væsentligt fra Skydning fra Skib. For det første er der intet Højdesigte, da Underlaget ikke bevæger sig; for det andet kan man ved Hj. af Krydspejling nøjagtig bestemme Maalets Plads i Forhold til Kanonen; og for det tredje kan man ved Hj. af Krydspejling af Nedslaget nøjagtig bestemme dettes Afvigelse fra det Punkt, hvor det i Følge Kanonens Indstilling skulde have ligget.

Naar man under Skydning med Afstandsmaaler skyder mod fast Maal, maa man indgafle sig, da man ikke ved, hvor meget Nedslaget ligger foran eller bagved Maalet; og naar man saa har indgaflet sig og faaet Træfning, ved man ikke, om den Rettelse, man derved har fundet, hidrører fra forkert Afstandsbestemmelse eller fra forkert Dagkorrektion. Anderledes ved Indskydning mod fast Maal med Pejlstationer; her faar man Rettelsen nøjagtig Opgivet, og man ved, at den udelukkende er en Rettelse paa den anvendte Dagkorrektion, da Afstandsbestemmelsen er korrekt, naar Pejlstationerne er rigtig orienteret.

Ved Indskydning med Afstandsmaaler mod bevægeligt Maal finder man ved Indgafning en Rettelse, der er Summen af tre, nemlig Rettelsen paa Afstandsmaaleren, paa Dagkorrektionen og paa den gissede Indflydelse af Maalets Kurs og Fart. Ved Indskydning mod bevægeligt Maal med Pejlstationer er den ene af Fejlkilderne, Afstandsbestemmelsen, bortelimineret, og ved forinden at have skudt sig ind mod et fast Maal (eller blot et vilkaarlig valgt Punkt i omtrentlig Skudretning og Afstand) kan man have bestemt og ophævet Fejlen paa Dagkorrektionen, saaledes at man tilbage kun har Fejlen paa den skønnede Indflydelse af Maalets Kurs og Fart, og med de nøjagtige Pladsbestemmelser kan denne Fejl ikke blive saa stor som under Skydning med Afstandsmaaler.

Man har altsaa under Skydning fra Fort betydelige Fordele sammenlignet med Skydning fra Skib, det gælder blot om at gøre sig disse Fordele rigtig klart og fuldt ud at benytte sig af dem.

Kort Gennemgang af teknisk Ildledning.

Pejlstationerne, hvis Plads vælges saaledes, at man faar den bedste Skæring i det sandsynlige Skudfelt, staar i telefonisk Forbindelse med A.C. Paa Summesignal bestemmes Maalets Azimut: denne telefoneres ind til A.C., hvor man ved Hj. af et Pejlbord omsætter Pejlingerne til Maalets topografiske Afstand og Azimut i Forhold til Kanonerne. Paa særlige Korrektionsapparater indføres Rettelse for Vind, Afdrygt Lufttæthed etc. (jeg gennemgaar først Skydning mod fast Maal), hvorefter Kanonerens Længde- og Sideindstilling direkte aflæses og meddeles gennem Talerør til Højde- og Sideretter; Kanonerne indstilles og Skuddene affyres. Falder Nedslagene ikke i Maalet (bortset fra Spredning og Slør i Mekanikken), har Dagkorrektionen været forkert bestemt, og Rettelsen paa denne findes ved fra Pejlstationerne at pejle Nedslaget og telefonere Azimut til A.C., hvor man paa Pejlbordet direkte kan udtage Rettelsen. Med denne Rettelse indført paa Korrektionsapparaterne skulde man nu kunne lægge sine Nedslag nøjagtig der, hvor man ønsker det. Bevæger Maalet sig, gælder det altsaa kun om at faa bestemt, hvor det vil være, naar de Pejlinger, der tages paa et bestemt Summesignal, er gaaet gennem Pejlbord og Korrektionsapparater, og det Projektil, der affyres med den dertil svarende Indstilling af Kanonerne, naar ud paa Skudafstand. Har man faaet det nøjagtig bestemt, vil Nedsla-

gene ligge i Maalet. Under Forudsætning af at Maalet bevæger sig med konstant Afstands- og Azimutforandring, kan man automatisk lade Korrektionsapparaterne foretage de hertil nødvendige Rettelser - jeg skal ikke komme nærmere ind paa hvorledes -; og man kan altsaa ved teknisk Ildledning under Skydning mod et Maal, der bevæger sig med konstant Afstands- og Azimutforandring, faa anden Salve og alle de efterfølgende til at ligge i Maalet eller rette re til at gruppere sig om det med saa stor Nøjagtighed, som Mekanikkens Slør tillader.

Paa Maf havde vi sat os som foreløbigt Maal at opnaa Maksimum af Træfning mod et Maal, der bevægede sig med nogenlunde konstant Afstands- og Azimutforandring vel vidende, at vore Instrumenter kun kunde løse denne Opgave. Hovedhensigten var nemlig at undersøge, hvorvidt det var muligt at uddanne en værnepligtig Besætning til i Løbet af kort Tid at betjene alle de til teknisk Ildledning nødvendige Instrumenter. Til de afsluttende Skydninger hvor det skulde vise sig, om Maalet var naaet, havde vi faaet Hvalrossen ned for at slæbe Maal. Det var Meningen, at den skulde komme udefra med 18 Knob og paa en Kurs, der dannede 30° med Retningen til Fortet for at faa Maksimum af Afstandsforandring. Desværre maatte vi paa Grund af den ringe Vanddybde over Bredegrund nøjes med 12 Knob. Ilden aabnedes paa Maksimum Skudafstand; der blev skudt 2 Indskydningssalver med 4 Kanoner og derefter en Salve hver 15. Sek. For at vise, at Kanonerne fulde Skudhastighed kunde udnyttes, blev der givet Ordre til Række, d. v. s. tre paa hver andre følgende Salver med korteste Melletrum, og derefter blev der overgaaet til indirekte Skydning. Resultatet maa sikkert betragtes som tilfredsstillende, selv om Overgangen til indirekte Skydning ikke var god; men jeg skal overlade til Kapt. ltn Lind at kritisere.

Under Personellets Uddannelse til en 100% mekaniseret Skydning som den, vi skød paa Maf, maa man stadig have for Øje, at der ikke er noget som helst personligt Initiativ, men at det kun gælder om at uddanne de enkelte Led af Kæden til at arbejde med størst mulig Nøjagtighed, idet Nedslagenes Beliggenhed i Forhold til Maalet udelukkende er bestemt af det Slør, der nødvendigvis maa være i enhver Mekanik.

Naar tilstrækkelig individuel Nøjagtighed er opnaaet,

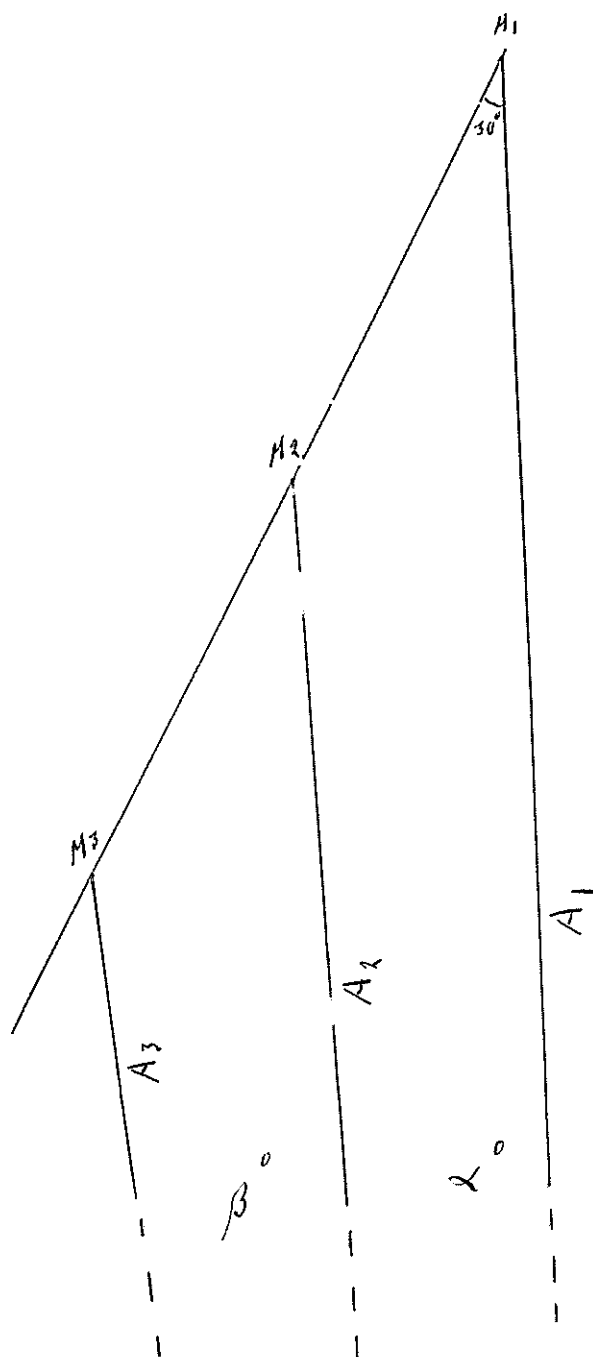
sammensættes det hele til en fiktiv Skydning; d.v.s. et fiktivt Maals Plads hvert 15. Sek. afsættes i Kortet og de tilsvarende Pejlinger fra Pejlstationerne udtages; ved Hjælp af Pejlbord og Korrektionsapparater beregnes Kanonernes Højde- og Sideindstilling med en vilkaarlig valgt Vind etc.. Pejlholdene faar nu tilstillet hver sin Liste med de udtagne Pejlinger og anbringes enten paa Pejlstationerne eller andet Sted i telefonisk Forbindelse med A.C. og det fiktive Løb kan begynde. Under dette har hver Mand af Ildledelsespersonellet akkurat den samme Funktion som under en virkelig Skydning med Undtagelse af Pejlerne og Sidesigterne; og naar den, der leder Skydningen, har Resultaterne opnoteret, d.v.s. de Længde- og Sideindstillinger, der hvert 15. Sek. skal opgives til Kanonerne, hvis alt har fungeret rigtigt, saa er han i Stand til under hele Løbet at kontrollere dette; og er der en Fejl, kan han øjeblikkelig stoppe og undersøge, hvor Fejlen er begaaet.

Den fiktive Skydning maa indøves daglig, og først naar praktisk talt Fuldkommenhed er naaet, kan man skyde. Men man er da paa den anden Side ogsaa sikker paa, at Nedslagene vil gruppere sig om Maalet med den Nøjagtighed, som Sløret i Mekanikken, Spredning etc tillader; - forudsat altsaa at Maalet bevæger sig med konstant Afstands- og Azimutforandring. Er det ikke Tilfældet, vil der være en Afvigelse, som man med matematisk Nøjagtighed kan beregne, men herpaa vil ikke noksaa mange Skydninger, hverken fiktive eller virkelige, kunne hjælpe.

Ved den 100% mekaniserede Skydning kan fiktiv Skydning erstatte Instruksions-skydning, - ja, jeg mener endda, at den er betydelig mere værdifuld. Og ligeledes vil jeg gerne gøre opmærksom paa, at ved en saadan Skydning er hele det store Observationsapparat ganske overflødig. Hvis nemlig Nedslagene ikke grupperer sig om Maalet paa den angivne Maade, har en af Ildledelsespersonellet begaaet en Fejl; men det forekommer mig ikke at være af større Interesse flere Maaneder efter en Skydning Afholdelse at faa konstateret f. Eks. at der er læst forkert af paa en Pejlkikkert. Under Uddannelsen af Ildledelsespersonellet har man Midler til nøjagtigt at kontrollere enhver Mands Arbejde og Standpunkt.

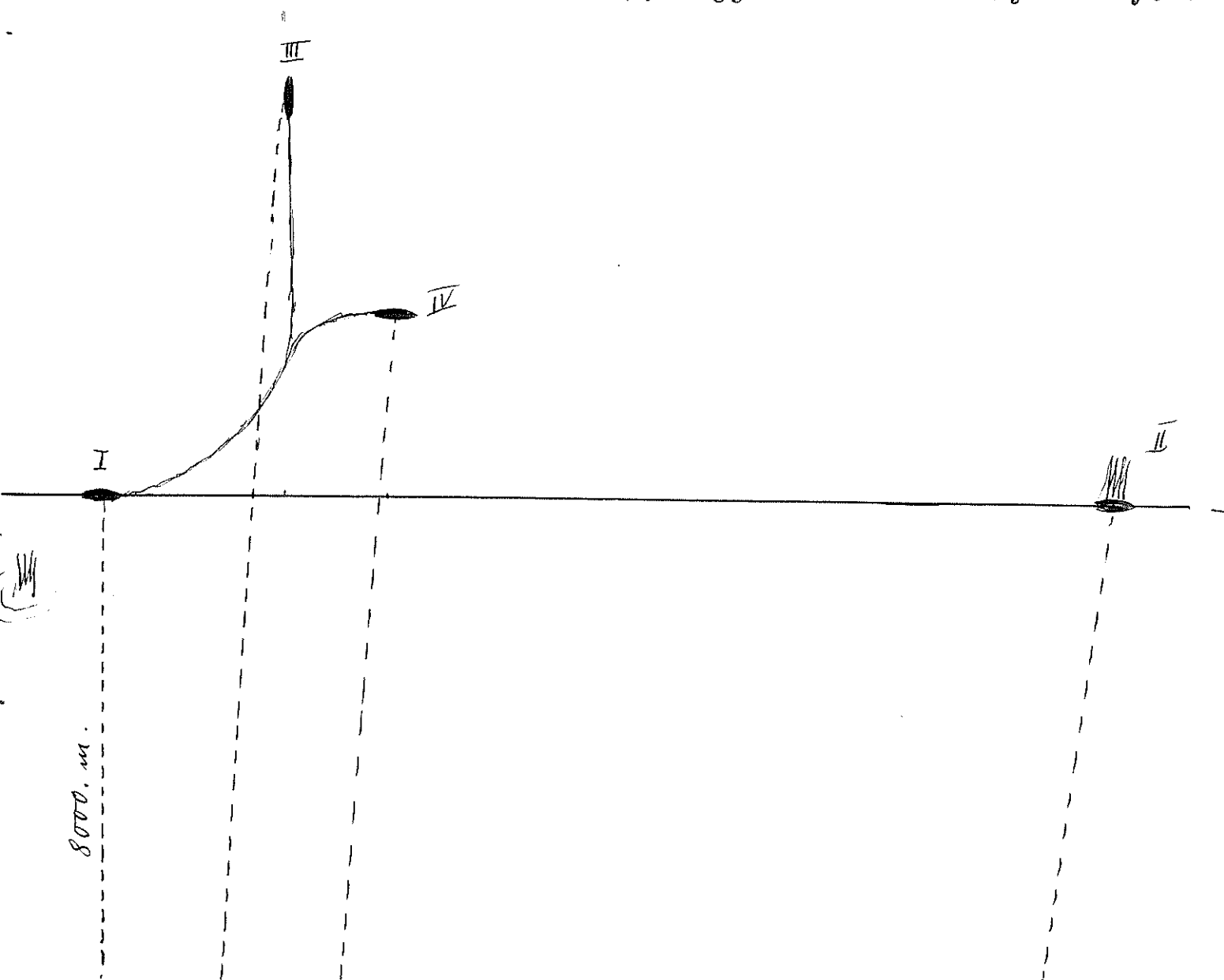
Det endelige Maal er imidlertid ikke naaet med det at kun-

ne skyde sig ind paa og vedligeholde Træfning mod et Skib, der bevæger sig med konstant Afstands- og Azimutforandring. Den artilleristiske Opgave, der skal løses, er den : „hurtigst muligt paa ethvert Punkt i Farvandet indenfor Kanonernes Rækkevidde at træffe et Maal, der ved Kurs- og Fartforandringer søger at unddrage sig Træfning.“ Jeg skal ved et Par Eksempler vise, hvor vanskelig denne Opgave kan være.

Figuren viser et Maal, der bevæger sig med konstant Kurs og Fart fra M_1 . Er Farten 20 Knob, A_1 8000 m, M_1 Maalets Plads efter 1 Min. og M_2 efter 2 Min.'s Forløb, vil Afstandsforandringen mellem M_1 og M_2 vise sig at være 7 m større end mellem M_2 og M_3 og ≈ 7 Tusinddele mindre end β . Selv om altsaa et Maal bevæger sig med konstant Kurs og Fart, er Afstands- og Azimutforandringen ikke konstant. Forskellen i Afstandsforandringen er af mindre, men i Azimutforandringen af væsentlig Betydning. Skydes der indi-

rekte (Arbejdstid plus Flyvetid er ca. 1 Min.), vil det Nedslag, der skulde have ramt Maalet i M_3 , ligge ca 45m til højre herfor.

Figuren viser et Skib, der sejler med 20 Knob tværs paa Skudretningen. I det Øjeblik første Indskydningssalve falder (Nedslag) drejer det 3 Streger, og enten fortsætter til III eller drejer tilbage til tidligere Kurs. Naar 2. Indskydningssalve falder i II, hvilket er det Punkt, hvor Maalet vilde have været i Nedslagsøjeblikket, hvis det havde fortsat med uforandret Kurs og Fart, vil Maalet være i Henholdsvis III og IV, der i Siden ligger 480 m og 350 m fra II.

Jeg drister mig til at paastaa, at overfor et saadant hurtiggaaende og hurtigtmanøvrerende Maal er Træfning næsten uopnaelig, selv om man kan slumpe til at ramme. Man skal være varsom med at drage Slutninger fra Skydninger mod slæbt Maal; paa Grund af Slæberens Længde vil Kursforandringer kun blive smaa og langsomme. Skal man have Forhold, der nærmer sig de virkelige, maa der skydes med forlagt Sigte; men forøvrigt vil man ikke ved en saadan Skydning opnaa at bevise andet, end hvad man lige saa

godt kan bevise med en fiktiv Skydning. Fremgangsmaaden overfor den Slags Maal bør sikkert være følgende : Før Skydningen, i Praxis altsaa før Fjenden kommer paa Skudafstand, foretages en Indskydning mod et tænkt Punkt i den omtrentlige Skudretning: med de nøjagtige Nedslagsobservationer fra Pejlstationerne er en enkelt Salve tilstrækkelig. Herefter vertes ganske roligt, til Maalet er paa Skudafstand, og naar man saa af sine Observationer ser, at det bevæger sig nogenlunde paa konstant Kurs og med konstant Fart, hvad det vel er tilbøjelig til, saa længe det er uden Beskydning, gives der Ordre til en Salverække uden Indskydning. Dette er efter mit Skøn den Metode, der ved Skydning med nurliggende Kanoner vil give den største Træfferprocent; og alt maa ved Kystdefensionen sættes ind paa at opnaa den højest mulige Træfferprocent af Hensyn til de forholdsvis ringe Ammunitionsbeholdninger og ikke størst Antal Træffere per Minut. Vi har paa Maf kun 200 Skud til hver 12 cm Kanon, og jeg antager, at Chancen for at faa denne fornyet under en Krig, er ret minimal. Selvfølgelig maa man ikke forse sig paa Betydningen af Ammunitionsbesparelse, Chefen for et Fort maa kunne bruge sit Skøn; der kan opstaa Situationer, hvor alt maa sættes ind uden Hensyntagen til Ammunitionsforbrug, men det behøver man sikkert ikke at opdrages til; det vil i en Kamp-situation være ulige vanskeligere at vise Maadehold end det modsatte.

Ved Kystartilleriet anvendtes en Skydemetode, der kan karakteriseres ved Betegnelsen : „Skønnet Nedslagspunkt“. Ildlederen skønnede her, hvor Maalet vilde være paa et eller andet Tidspunkt, og lod sine Kanoner affyre med den til Træfning i dette Punkt beregnede Indstilling netop Flyvetiden før Maalet skønnedes at være i Punktet. Metoden, der utvivlsomt har visse Fordele, kan dog neppe anbefales, da den for det første ikke tillader direkte Skydning og for det andet ikke tillader Kanonernes fulde Skudhastighed.

Jeg kan ikke paa nuværende Tidspunkt udtale mig om, hvor stor Betydning det har at kunne tage Hensyn til eventuelle Drej af Maalet; kun dette vil jeg gerne fremhæve, at ethvert System har en Arbejdstid, ligesom Projektilet har en Flyvetid; udgør de to tilsammen et Minut, kan Maalet, som de anførte Eksem-

pler viser, udføre det uønskede indenfor dette Tidsrum, og det er der intet System, der kan rette for.

En Kombination af de to Metoder, der baade tillader Ildlederens Skøn m.H.t. Maalets Plads i Nedslagsøjeblikket og fuld Udnyttelse af Kanonerens Skudhastighed, er mulig. Ved en saadan Ildledelsesmetode er Uddannelsen ikke afsluttet med fiktive Skydninger af den anførte Art, den kan udvides til at omfatte fiktive Skydninger til Uddannelse af Ildledere. Under disse sættes de Dele af Korrektionsapparatet, der korrigerer for Afdrift, Dagkorrektion og Vind ud af Funktion, saaledes at de til Kanonerne opgivne Data tillader en Nedlægning i Kortet af Nedslaget, og naar Nedslaget endvidere tidsbestemmes under Hensyntagen til Flyvetiden, kan Træfningen bestemmes.

De forskellige Former for fiktiv Skydning er ikke alene yderst værdifulde under Uddannelsen - ja efter mit Skøn ganske uundværlige -, men de kan endvidere benyttes til en nøjagtig Kontrol af ethvert Ildlederapparat og Ildledelsessystem, saaledes at enhver Forandring nøjagtig kan gennemprøves og vurderes uden at det er nødvendigt at afholde kostbare Skydeforsøg; ja, jeg tør endda sige, at en Skydning ikke vil kunne give den samme nøjagtige Vurdering som en fiktiv Skydning.

Fiktiv Skydning kan endvidere anvendes med stor Fordel ved taktiske Øvelser ved Kystdefensionen. Man kan nemlig ved deres Hjælp indøve Udvælgelse af Maal, Fastholdelse af et Maal, naar der er flere, der bevæger sig mellem hinanden etc. samtidig med nøjagtig Bestemmelse af Træfning, idet Maalets Plads hvert 15. Sek. bestemmes ved Hj. af Pejlstationerne og Nedslagene ved Opnotering af Kanonens Højde- og Sideindstilling i Skudøjeblikket.

Endelig skal jeg omtale Natskydning ved Hj. af Pejlstationer. Saa vidt jeg ved, har man ikke ved Kystartilleriet anvendt denne Metode. For imidlertid at undersøge ~~for~~ Muligheden opholdt jeg mig en Aften under en af vore I.A.Skydninger ved P₂, og jeg konstaterede, at saavel Maal som Nedslag var langt tydeligere set fra Pejlstationen end fra Fortet, selv om Afstanden var betydelig større. Jeg tillægger dette stor Betydning. For det første kan man skyde paa større Afstand med samme Projektør, og for det andet er Chancen for Træfning betydelig forøget med den nøjagtige

Afstandsbestemmelse. Hvis den projekterede Omlægning af Minesperringen ved Indløbet til Grønsund bliver til Virkelighed, vil Nat skydning ved Hj. af Pejlstation blive til Virkelighed, idet Kyst defensionen i saa Tilfælde agter at opstille en 150 cm Projektør paa Haarbølleskansen og samtidig etablere en Pejlstation samme Sted og en paa Madses Klint. Ved Hj. af disse Pejlstationer skuldet saa være muligt ved indirekte Skydning fra Borgstedbatteriet at beskyde et af Haarbølleskansens Projektør belyst Maal. Forhaabentlig vil denne Skydning blive forsøgt allerede under Belægningen til næste Sommer.

Hermed skal jeg saa forlade Maj's og Bo's artilleristiske Opgaver paa Søen. At begge Porter under en Krig vil faa betydelige Opgaver i Luften at løse, er vist hævet over enhver Tvivl, men da vi til Dato ganske mangler Midler til at løse disse Opgaver, skal jeg ikke komme nærmere ind paa dem. Den Smule, vi kan bide fra os med vore Rekylgeværer, er neppe værd at omtale, og vi kan vist ikke gøre noget bedre under et Luftangreb end at lade Besætningen gaa i Læ og tage de Gasmasker paa, som vi haaber efterhaanden at faa Raad til at anskaffe os.

Fællesøvelser med Eskadren.

Den 16, 17 og 18 August afholdtes forskellige Øvelser med Eskadren og private Motorbaade. De i Eskadrens Dispositioner angivne Formaal var følgende :

- 1) at undersøge Muligheden for Anvendelse af private Motorbaade,
- 2) at undersøge, hvorvidt Storstrømmen paa Basis af Maj danner en betryggende Ankerplads for Natten mod Angreb Vest fra.
- 3) at undersøge Muligheden for paa Basis af Maj og Bo og med Assistance af private Motorbaade at kontrollere Sejladsen gennem Storstrømmen,
- 4) at indøve Benyttelsen af Agersø-Omø Fyrkompleks med Maj's Radio som Forbindelsesled mellem Eskadren og Fyrstationerne
- og 5) at indøve Kystudkigsstationer, hvorunder Maj's Radio skulde anvendes mest muligt.

De private Motorbaade var under Øvelserne underlagt Chefen for Maj.

Det vil tage for lang Tid i Aften detaljeret at gennemgaa de enkelte Øvelser, og jeg skal derfor nøjes med at belyse dem fra Kystdefensionens Side.

Under den første Øvelse, den 16. om Aftenen, skulde Motorbaadene søge at angribe Eskadren, der laa til Ankers et ukendt Sted inden for Øvelsesfeltet. Et Rekognosceringsluftfartøj skulde søge at finde Eskadren og opgive dens Position til Maf, der derefter skulde dirigere Motorbaadene i Angreb. Desværre blev det Tordevej, saa Luftfartøjet kom ikke; men Eskadrechefen, der fra Maf overværede Aftenens Øvelser, opgav i Stedet for Eskadrens Omtrængte Plads. Hvorledes Motorbaadene løste deres Opgave, at angribe Eskadren", skal jeg ikke udtale mig om; kun vil jeg sige, at rent principielt forekommer Kombinationen Fort-Torpedofartøj mig udmærket. Fortet yder Torpedofartøjerne god Beskyttelse og umuliggør det for lettere fjendtlige Søstridskræfter at spærre dem inde. Ved Hjælp af sine Telefonforbindelser og Udkigsposter har Fortet hurtigt Meddelelse om fjendtlige Skibe og deres Bevægelser og kan paa Grundlag af disse Meddelelser træffe Bestemmelse om Torpedofartøjernes Anvendelse, eventuelt efter indhentet Ordre hos Søværnskommandoen. Og endelig er det neppe uden Betydning for Torpedofartøjerne at vide nøjagtigt, hvor de under Retraite vil faa Beskyttelse mod en forfølgende Fjende. Efterhaanden som Artilleriskibene udgaar, vil Søforternes Betydning som Artilleristøttepunkter for vore Torpedofartøjer blive større og større.

Under den anden Øvelse samme Aften ankrede O.F. i Storstrømmen; Motorbaadene indtog en Patrouillelinie tværs over Farvandet ved Bredegrund; U- og T- Baadene skulde søge at trænge forbi Maf og angribe O.F. Til trods for det ugunstige Vejr løste Motorbaadene deres Opgave rigtig pent; de fandt nogenlunde deres Pladser i Patrouillelinien, og man maa huske paa, hvilken vanskelig Opgave, det er for uøvede Navigatører, i Nattens Mulm og Mørke at komme udefra efter et Torpedoangreb og indtage en Patrouillelinie. Saa vidt jeg ved, blev alle de angribende Baade observerede og Lyskuglesignal herom afgivet. Og til min store Glæde løste ogsaa Maf's Projektører deres Opgave ganske godt; vi havde kun haft Projektørøvelse to Gange. Efter mit Skøn viste Øvelsen, at Storstrømmen paa Basis af Masnedøfortet danner en betryggende

Ankerplads for Angreb Vest fra, Og ligeledes viste Øvelsen, Betydningen af, at der under Krigsforhold er stillet Motorbaade eller andre Patrouillefartøjer til Disposition for Maf. For selv om Maf alene, ved at lægge en Spærrekegle tværs over Farvandet, vil kunne forhindre angribende Torpedobaade i at trænge ind i Strostrømmen, vil denne Fremgangsmaade ikke være at anbefale, dels fordi tændte Projektører sikkert vil tiltrække fjendtlige Flyvere og lette deres Angreb, og dels vil det lette Anbringelsen af et Taageslør. Fortet bør sikkert ligge fuldkommen mørkt hen, lige til de patrouillerende Fartøjer melder Angreb.

Under den tredje Øvelse, om Aftenen den 17., blev Motorbaadene fordelt til Patrouille ved Indløbet til Grønsund, i Sodse Gab og Vest for Maf. Motorbaadene løste deres Opgave, idet saa vidt jeg ved, samtlige passerende Fartøjer blev rapporteret.

Mit Hovedindtryk af de tre Øvelser var det, at baade Maf og Bo vil kunne yde Flaaden værdifuld Støtte i Smaalandsfarvandet, og jeg vil gerne gøre mig til Talsmand for, at de saaledes godt indledede Fællesøvelser fortsættes og udvides. Jeg vil saaledes gerne anbefale, at der forsøges Fællesøvelser, hvorunder Maf og Bo taktisk underlægges Eskadrechefen. En Fællesøvelse mellem Hær og Flaade med Forsøg paa Overgang fra Falster til Sjælland vilde sikkert heller ikke være uden Interesse.

Med Hensyn til Motorbaadene nævnede jeg, at de under Øvelserne løste deres Patrouilleringsopgaver rigtig godt. Men et er det unægtelig, hvad der kan præsteres en Sommeraften, og et ganske andet, hvad man kan vente sig under en længere Krigssituation, navnlig om Vinteren. Frivillighed kan man i hvert Fald ikke basere sig paa, og mon man ikke under saadanne Forhold vilde staa sig ved at erstatte Motorbaadene med søgaaende Fiskerfartøjer.

Under den fjerde og femte Øvelse havde jeg Indtrykket af, at Maf's Radio, som Kystdefensionen udelukkende har anskaffet af Hensyn til Flaaden, gjorde god Fyldest. De forskellige Skibschefer, jeg har talt med, har alle erklæret, at Forbindelsen med Krigsfyrene via Maf betød en stor Lettelse, og saa vidt mig bekendt forløb det hele tilfredsstillende, og dæt til trods for, at vore Telefonister lige var indkaldte og saaledes saa godt som

uden Uddannelse.

Øvelse ved Hæren.

Et Fort maa være forberedt paa at blive angrebet fra Landsiden. Navnlig hvis en fjendtlig Hær fra Falster vil forsøge Overgang til Sjælland, vil Maf være udsat, da en saadan Overgang næppe vil blive forsøgt, før Maf's Kanoner er uskadeliggjorte, og det opnaas vanskeligt ved Beskydning og Flyverangreb alene, da de 15 cm Kanoner staar sikkert og godt i deres Kassemat. Ikke desto mindre vil et Angreb fra Landsiden sikkert blive indledet med Flyverangreb og Artilleriild for at svække Fortets Modstandskraft mest muligt; uden en saadan Forberedelse vil Infanteri kun med uhyre Ofre kunne sætte sig i Besiddelse af Fortet.

I Dispositionen for en Øvelse, vi havde med Garnisonen i Vordingborg, og hvor en Del af denne skulde forsøge at erobre Maf, var man da ogsaa gaaet ud fra, at samtlige Fortets Kanoner var ødelagte. Øvelsen blev meget lærerig, idet vi rigtig fik Indtryk af, hvorledes et Angreb paa Fortet vil forme sig. Først Flyverangreb og Artilleriild, hvorunder det angribende Infanteri holder sig i ærbødig Afstand af Hensyn til egen Ild; dernæst - samtidig med Ildens Ophør - Signal til Angreb (Raketter). Og saa Infanteriangrebet. Vore Projektører var supponeret intakte, dels for at give Infanteriet Øvelse i at benytte sig af Terrainet til at komme frem uden at blive opdaget i Projektørlyset, og dels for at vi kunde faa Øvelse i at bruge vore Projektører under saadanne Forhold. Dette sidste vanskeliggjordes ved, at Projektørerne ikke var forsynede med Jalousti, men kun med Irisblænder; og Efterøgning i Terrainet maa netop foregaa paa den Maade, at Projektørlyset pludseligt vises i en bestemt Retning og derefter atter pludselig blendes; langsom Søgning maa ikke finde Sted, da det giver Angriberen Anvisning paa de Steder længere fremme, hvor der er Le for Projektørlyset. Trods Belysning og Beskydning trængte Angriberen frem til Fortgraven; navnlig var det i første Omgang Saillantkaponieren, han koncentrerede sig imod; det var øjensynlig hans Plan at ødelægge Gravbelysningen ved fra Taget at kaste Bomber ned. Da dette mislykkedes, blev der kastet Røgbomber ned i Gravene, saa at disse fyldtes med en fuldkommen uigennemsigtig Røg, i Skjul af hvilken Angriberne slap over Graven, klippede

Pigtraaden over og stormede Fortet.

Øvelsen giver mig Anledning til nogle faa Bemærkninger.
Først vil jeg gerne fremhæve Betydningen af Samarbejde mellem Heren og Kystværkerne. Saa vidt mig bekendt vil Vordingborggarnisonen ved Mobilisering blive trukket Nord paa kun efterladende to Kompagnier. Et nøje Samarbejde med disse to Kompagnier er i høj Grad paakrævet; Kystværkerne maa til enhver Tid holdes nøje underrettet om danske Styrkers Bevægelser, ogsaa paa Landjorden og navnlig inden for deres Kanoners Rækkevidde, og de maa i fornødent Fald være forberedte paa at yde disse Styrker artilleristisk Støtte. Ligeledes maa Kystværkerne, hvis Angreb fra Landsiden kan befrygtes, kunne disponere over en mindre Infanteristyrke. Den Besætning, der med det nuværende Budget kan uddannes til Kystværkerne, er saa ringe, og dens Uddannelsestid saa kort, at vi ikke alene kan løse den Opgave tilfredsstillende at forsvare os mod et Angreb fra Landsiden; og Værkernes Betydning under en Overgang fra Falster til Sjælland er saa stor, at man ikke bør risikere, at de løbes over Ende af en relativ ringe Styrke.

Kystartilleriets værnepligtige Officerer.

Da vi ved Kystdefensionen under Krigsforhold kun kan gøre Regning paa ganske enkelte Søofficerer udover Fortcheferne, og da vi jo endnu ikke selv er begyndt paa Uddannelsen af Reserveofficerer, maa vi i en Aarrække basere os paa de ved Kystartilleriet uddannede værnepligtige Officerer. For at komme lidt i Kontakt med disse - dels for selv at faa Lejlighed til at bedømme dem, og dels for at de kunde faa Lejlighed til at lære de ændrede Forhold at kende - havde vi forespurgt nogle, om de havde Lyst til at gøre frivillig Tjeneste i ca 14 Dage under Skydningerne paa Maf. Der meldte sig fire, 1 Løjtnant, 2 Sekondløjtnanter og en Kornet. Kaptajnløjtnant Lind, der under denne Del af Belægningen var tilkommanderet Fortet, var Forstander for en Skole for de fire, og han fandt dem vel instruerede og meget interesserede. Forsøget bliver nu gentaget paa Flakfort, og derefter er det Hensigten til næste Aar at indkalde dem til regulær Tjeneste under hele Belægningen paa Maf og Bo, og jeg er overbevist om, at de vil gøre god Fyldest. For Maf's Vedkommende vil det dog under Krigsforhold være nødvendigt at have en Søofficer til Næstkommanderende, hvis Maf skal

kunne yde en i Smaalandsfarvandet opererende Flaadeafdeling den verdifulde Støtte, som den har alle mulige Betingelser for. Jeg tænker her paa

Efterretningstjenesten, Krigsfyrene, Forsyningstjeneste etc.

Jeg tror nemlig, at det meget hurtigt vil vise sig praktisk at Chefen for Maj, som Chef for Smaalandsfarvandsafsnittet, overtager Ledelsen af alle Marinens Virksomheder paa Landjorden inden for hans Afsnit. Naar Opgaverne er smaa, er Centralisation sikkert det rigtige. Rent organisatorisk har Maj alle Betingelser for at være Marinens Knudepunkt paa Landjorden i Smaalandsfarvandsafsnittet; den har god Telefonforbindelse med alle Punkter i Afsnittet, delvis gennem egne og Mærkevæsenets Kabler og Ledninger; den har en moderne Radio-Telegraf og -Telefonstation; den ligger ved den hurtigste Jernbaneforbindelse med København, altsaa ideelt for at dirigere Forsyningstjeneste, tæt ved Vordingborg Sygehus, saa den kan assistere Syge og Saarede o.s.v. Men ogsaa økonomisk er Centralisation en Fordel, idet der kan spares baade Personel og Rejseomkostninger. Og ved Organisation af Forsvaret bør man stadig have for Øje, at det gælder om at anvende de til Raadighed stillede Midler paa den for Landets Forsvar mest hesigtsmæssige Maade.

Begyndelsen er allerede gjort. Der føres for Tiden Forhandlinger om at overføre Krigsfyrene til Kystdefensionen, og mere vil antagelig følge efter.

Det er Chefen for Kystdefensionens og de ved Kystdefensionen tjenestgørende Søofficerers absolutte Ønske paa alle Omraader at yde Flaaden mest mulig Støtte; og jeg føler mig overbevist om, at efterhaanden som Samarbejdet mellem Kastflaaden og Kystdefensionen udvikler sig, vil det vise sig, hvilken værdifuld Nyanskaffelse Kystdefensionen har været for Marinen, og hvorledes denne vil være i Stand til at udvikle et ganske anderledes effektivt Forsvar af de danske Kyste med Kystdefensionen som et Led i dette Forsvar end uden.

M. J. Jørgensen